Drogi oddechowe — Guedel (OPA) i NPA

RURKA USTNO-GARDŁOWA (OPA) — Rurka Guedela

Schemat urządzenia:

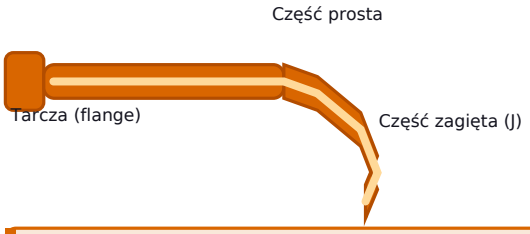

DOBÓR ROZMIARU: od kącika ust do płatka małżowiny usznej
Alternatywnie: od środka ust do kąta żuchwy
Za mały → nie udrożni | Za duży → ucisk nagłośni → niedrożność!

Rozmiar	Kolor	Pacjent	Długość	Uwaga
000	Różowy	Noworodek / wcześniak	~50 mm	Bez obrotu!
00	Niebieski	Niemowlę (0–6 m)	~60 mm	Bez obrotu!
0	Czarny	Małe dziecko	~70 mm	Bez obrotu!
1	Biały	Dziecko 3–5 lat	~80 mm	Ostrożnie
2	Zielony	Dziecko / mała dorosła	~90 mm	Obrót 180°
3	**Żółty**	**Dorosła kobieta**	**~100 mm**	**Obrót 180°**
4	**Czerwony**	**Dorosły mężczyzna**	**~110 mm**	**Obrót 180°**
5	Pomarańczowy	Duży dorosły	~120 mm	Obrót 180°

TECHNIKA WPROWADZANIA RURKI GUEDELA

1. **Odchyl głowę, otwórz usta, usuń ciała obce i wydzielinę**
   Odessij jeśli konieczne
2. **Wybierz rozmiar — pomiar od kącika ust do płatka ucha**
3. **Wprowadź końcem KU PODNIEBIENIU (wypukłością do góry)**
   Równolegle do podniebienia, nie siłą
4. **Po dotarciu do tylnej ściany gardła — OBRÓĆ O 180°**
   Delikatnie, bez szarpania
5. **Tarcza powinna opierać się o zęby/dziąsła**
   Sprawdź drożność — widzę / słyszę / czuję
6. **U dzieci: wprowadzaj od razu w prawidłowej pozycji**
   BEZ obrotu — ryzyko urazu łuku podniebiennego

PRZECIWWSKAZANIA:
× Zachowany odruch wymiotny — wywoła wymioty i aspirację
× Uraz okolicy ust/zębów — wybierz NPA
NAZWY HANDLOWE: Guedel (Portex), Laerdal OPA, Intersurgical, Ambu AuraGain

RURKA NOSOWO-GARDŁOWA (NPA) — Nasopharyngeal Airway

Schemat urządzenia:

Rozmiar	Pacjent	Głębokość	ID (mm)	Dobór wg
6,0 mm (Fr 24)	Małe dziecko	~14 cm	6,0	Mały palec
6,5 mm (Fr 26)	Dziecko	~16 cm	6,5	Mały palec
7,0 mm (Fr 28)	Mała dorosła	~18 cm	7,0	Mały palec
7,5 mm (Fr 30)	**Dorosła kobieta**	**~20 cm**	**7,5**	
8,0 mm (Fr 32)	**Dorosły mężczyzna**	**~22 cm**	**8,0**	
8,5 mm (Fr 34)	Duży dorosły	~24 cm	8,5	Mały palec

1. **Zmierz: czubek nosa → płatek ucha**
   Lub: średnica = mały palec pacjenta
2. **POSMARUJ żelem lidokainowym lub wodnym**
   Bez żelu → ból, krwawienie, opór
3. **Wprowadź przez PRAWE nozdrze**
   Otwór (skos) skierowany ku przegrodzie
4. **Kierunek: PROSTOPADLE do twarzy — nie ku górze!**

Drogi oddechowe — i-gel i maski krtaniowe (SAD)

i-GEL — Supraglottic Airway Device (termoplastyczny, bez mankietu)

Schemat i-gel:

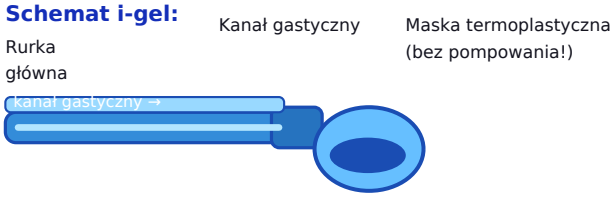

KLUCZOWA RÓŻNICA od LMA Classic: maska z termoplastycznego elastomeru — dopasowuje się do ciepłoty ciała
NIE wymaga pompowania / strzykawki — gotowy do użycia w kilka sekund
Kanał gastyczny → możliwość wprowadzenia sondy żołądkowej przez i-gel
NAZWY HANDLOWE: i-gel (Intersurgical) — jedyna taka konstrukcja

Rozmiar	Kolor	Waga	Pacjent	Kanał gastyczny
1	Niebieski	2–5 kg	Noworodek / niemowlę	Gwarantowana szczelność
1,5	Przezroczysty	5–12 kg	Niemowlę	
2	Biały	10–25 kg	Małe dziecko	
2,5	Fioletowy	25–35 kg	Dziecko	
3	Żółty	30–60 kg	Mała dorosła	Sonda 12 Fr
4	**Zielony**	**50–90 kg**	**Dorosła kobieta**	**Sonda 14 Fr**
5	**Pomarańczowy**	**>90 kg**	**Dorosły mężczyzna**	**Sonda 14 Fr**

1. **Dobierz rozmiar wg wagi pacjenta**
2. **Posmaruj tył maski żelem — TYLKO tył**
   Nie smaruj przedniej części — zaburzy szczelność
3. **Odchyl głowę, otwórz usta**
4. **Wprowadź płynnym ruchem ku tylnej ścianie gardła**
   Koniec maski kieruj ku dołowi
5. **Przesuń do oporu — maska uszczelnia wejście do krtani**
   Nie pompuj! Nie dokręcaj!
6. **Weryfikacja: kapnograf, osłuchiwanie, worek bez oporu**
   SpO2 rosnące = prawidłowe położenie

LMA — Laryngeal Mask Airway (klasyczna z mankietem)

Rozmiar	Waga	Obj. mankietu	Typ handlowy	Uwaga
1	<5 kg	4 ml	LMA Classic	Noworodek
1,5	5–10 kg	7 ml	LMA Flexible	Niemowlę
2	10–20 kg	10 ml	LMA ProSeal	Dziecko
2,5	20–30 kg	14 ml	LMA Supreme	Dziecko
3	30–50 kg	20 ml	LMA Classic	Dorosła mała
4	**50–70 kg**	**30 ml**	**LMA Supreme**	**Kobieta dorosła**
5	**70–100 kg**	**40 ml**	**LMA Supreme**	**Mężczyzna**
6	>100 kg	50 ml	LMA Supreme	Duży mężczyzna

1. **Odessij mankiet do końca przed użyciem**
   Mankiet płaski = łatwiejsze wprowadzenie
2. **Posmaruj tył maski żelem**
3. **Odchyl głowę, otwórz usta**
   Możliwe z głową w neutralnej pozycji
4. **Wprowadź tyłem maski ku podniebieniu, przesuń wgłąb**
   Nie siłuj — płynny ruch
5. **Napompuj mankiet podaną objętością (wg rozmiaru)**
   Nie przekraczaj — ryzyko neuropraksji n. językowo-gardłowego
6. **Weryfikacja: szczelna wentylacja, kapnograf, SpO2**

NAZWY HANDLOWE LMA: LMA Classic, LMA Supreme (z kanałem gastycznym), LMA ProSeal, LMA Flexible,
LMA Fastrach (do intubacji przez LMA), King LT, Combitube
King LT: rozmiary wg wzrostu (rozmiar 3: <155cm, 4: 155–180cm, 5: >180cm)
PORÓWNANIE: i-gel = bez pompowania, szybszy, droższy | LMA Supreme = kanał gastyczny + mankiet

Drogi oddechowe — Intubacja (ETT) i wentylacja workiem (BVM)

RURKA INTUBACYJNA (ETT) — Endotracheal Tube

Schemat ETT:

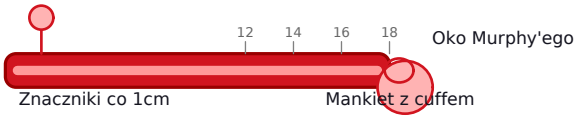

Pacjent	ID rurki	Mankiet	Głębokość	Uwaga
Noworodek donoszony	3,5–4,0 mm	Bez mankietu	~9 cm	
Niemowlę (1–12 mies.)	4,0–4,5 mm	Bez mankietu	~11 cm	
Dziecko: (wiek/4)+4	(wiek/4)+4 mm	Z / bez	wiek/2+12	Wzór dla >1 roku
Kobieta dorosła	7,0–7,5 mm	Z mankietem	21–22 cm	Reguła 3×ID
Mężczyzna dorosły	7,5–8,5 mm	Z mankietem	22–24 cm	Reguła 3×ID

REGUŁA 3×ID: głębokość [cm] = 3 × rozmiar rurki (np. ETT 7,5 mm → 22,5 cm przy zębach)
WERYFIKACJA OBOWIĄZKOWA: kapnograf ETCO2 (złoty standard) + osłuchiwanie OBU płuc + brak szmerów nad żołądkiem
NAZWY HANDLOWE: Portex, Mallinckrodt, Rüsch, Smiths Medical, Covidien

TECHNIKA INTUBACJI DOTCHAWICZEJ

1. **Preoksygenacja 100% O2 przez 3–5 min (BVM lub maska)**
   SpO2 jak najwyżej przed próbą
2. **Ułóż pacjenta: głowa uniesiona 10°, pozycja wąchania (sniffing)**
   Poduszka pod głowę, nie pod barki
3. **Laryngoskop w lewej ręce — wprowadź po prawej stronie języka**
   Łyżka prosta (Miller) lub zakrzywiona (Macintosh 3/4)
4. **Uwidocznij nagłośnię, następnie struny głosowe**
   Łyżka Macintosh: koniec do vallecula | Miller: pod nagłośnię
5. **Wprowadź ETT przez struny prawą ręką**
   Patrz jak rurka przechodzi przez struny!
6. **Napompuj mankiet 5–10 ml, weryfikuj kapnografem**
   ETCO2 >20 mmHg = w tchawicy
7. **Osłuchaj OBRE płuca i okolice żołądka**
   Brak szmerów żołądkowych = OK
8. **Przymocuj rurkę, zanotuj głębokość**
   Prowadź kapnografię ciągłą

WENTYLACJA WORKIEM SAMOROZPRĘŻALNYM (BVM)

Schemat BVM:

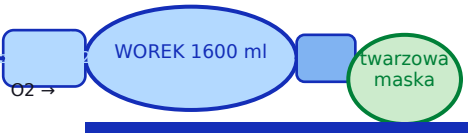

Element	Objętość	Uwaga
Worek dorosły	1600 ml	Objętość oddechu: 500–600 ml (6–8 ml/kg)
Worek pediatryczny	500 ml	Dzieci — mniejszy tłok!
Worek neonatalny	250 ml	Noworodki
Zbiornik O2	600 ml	Podłączony → FiO2 ~85% przy 15 L/min
Bez zbiornika	—	FiO2 ~40–50% przy 10 L/min

1. **Dobranie maski twarzowej: obejmuje nos + usta, uszczelnia policzki**
   Rozmiary: 0–5 (noworodek–dorosły)
2. **Chwyty: C-E grip (1 osoba) lub 2 osoby (jeden trzyma, drugi ściska)**
   2 osoby = lepsza wentylacja!
3. **Chwyt C-E: kciuk + wskazujący trzymają maskę (C), pozostałe podnoszą żuchwę (E)**
4. **Objętość: ściskaj worek TYIKO do uniesienia klatki**
   ~500–600 ml = 1/3 worka dorosłego
5. **Częstość: 10–12 / min bez NZK | 30:2 w NZK bez ETT | 10/min z ETT**
6. **Podłącz O2: 10–15 L/min ze zbiornikiem → FiO2 ~85%**

TYPOWY BŁĄD: zbyt duże objętości i za szybka wentylacja → wzdęcie żołądka → aspiracja → odma
Prawidłowy wdech: 1 sekunda, klatka piersiowa powinna się unosić — nie więcej!
NAZWY HANDLOWE BVM: Laerdal Silicone, Ambu Mark IV, Intersurgical Circuit, Vyaire Medical

Drogi oddechowe — Konikopunkcja (CRIC / CricothyrotomY)

WSKAZANIE: sytuacja CANT INTUBATE – CANT OXYGENATE (CICO)
Wszystkie inne metody zawiodły, SpO2 krytycznie spada, nie możesz zaintubować ani wentylować przez maskę
To OSTATNIA DESKA RATUNKU przed śmiercią z niedotlenienia — nie wahaj się!

ANATOMIA — WIĘZADŁO PIERŚCIENNO-TARCZOWE

Schemat anatomiczny:

Wyczuj chrząstkę tarczowatą
(największa w szyi — jabłko Adama)
Przesuń palec w dół —
wyczujesz miękkie zagłębienie
= więzadło pierścienno-tarczowe
Niżej: chr. pierścieniowata

← TU nakłuwasz!

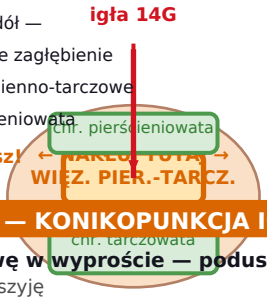

METODA 1 — KONIKOPUNKCJA IGŁOWA (tymczasowa, <30 min)

1. **Ułóż głowę w wyproście — poduszka pod barki**
   Eksponuje szyję
2. **Palpacja: chrząstka tarczowata → zagłębienie poniżej → pierścieniowata**
   Więzadło to miękka przestrzeń między nimi
3. **Zdezynfekuj skórę**
4. **Igła 14G (venflon / igła do punkcji) na strzykawce 5 ml z powietrzem**
5. **Nakłucie pod kątem 45° ku DOŁOWI (w kierunku tchawicy)**
   Wkłucie przez więzadło, aspiruj powietrze = w tchawicy
6. **Usuń strzykawkę i mandryn, zostaw kaniulę**
   Podłącz źródło O2 lub worek
7. **Jet ventilation lub BVM przez kaniulę — czas <30 min!**
   Narastanie CO2 — wykonaj definitywne zabezpieczenie

UWAGA: Konikopunkcja igłowa jest tymczasowa — CO2 narasta szybko (hiperkapnia po ~30 min)
Materiały: igła 14G lub zestaw Melker (igłowy), strzykawka 5 ml, źródło tlenu
Jet ventilation: 1 wdech/5 sek przez łącznik z O2 pod ciśnieniem 4 bar

METODA 2 — KONIKOTOMIA CHIRURGICZNA (definitywna)

1. **Palpacja i oznaczenie więzadła pierścienno-tarczowego**
2. **Poziome nacięcie skóry skalpelem — 2–3 cm**
   Pewne, zdecydowane cięcie
3. **Hak lub palec — utrzymaj otwarte nacięcie**
4. **Pionowe nacięcie więzadła — 1,5–2 cm**
5. **Wprowadź rurkę tracheostomijną lub ETT 6,0 mm przez nacięcie**
   Skieruj ku dołowi (dystalnie)
6. **Napompuj mankiet, weryfikuj kapnografem**
   Przymocuj pewnie
7. **Wykonaj doraźną tracheostomię w szpitalu**
   Konikotomia chirurgiczna → maks. 72h

ZESTAWY HANDLOWE: Melker Emergency Cricothyrotomy Kit (igłowa + chirurgiczna), Portex Minitrach,
Rusch QuickTrach, Cook Critical Care
Metoda scalpel-finger-tube (SFT): najszybsza technika chirurgiczna wg NAP4 i DAS guidelines
Po konikotomii: definitywna intubacja lub tracheostomia jak najszybciej w warunkach szpitalnych

PORÓWNANIE WSZYSTKICH METOD UDROŻNIENIA

Metoda	Odruchy	Uraz C-szy	Trudność	Ochro. aspiracji	Kanał gastr.
Manualna (jaw thrust/tilt)	✔	⚠	▯	▯	▯
Guedel (OPA)	✗ brak	✔	▯	▯	▯
NPA	✔ ok	⚠	▯	▯	▯
i-gel	✗ brak	✔	▯▯	⚠ częściowa	✔ kanał
LMA Classic/Supreme	✗ brak	✔	▯▯	⚠ częściowa	✔ Supreme
ETT	✗ brak	✔	▯▯▯	✔ pełna	▯
Konikopunkcja igłowa	✗ brak	✔	▯▯	✔	▯ tymcz.
Konikotomia chir.	✗ brak	✔	▯▯▯	✔	▯

Drogi oddechowe — Normy wentylacji i szybka ściąga

PARAMETRY WENTYLACJI — NORMY DOROSŁY

Parametr	Norma	Uwaga 1	Uwaga 2
Częstość oddechowa	10–20 / min	10–12 / min (wentylacja)	8–10 / min (z ETT w NZK)
Objętość oddechowa (TV)	6–8 ml/kg mc.	~500–600 ml (70 kg)	Tylko do uniesienia klatki!
Objętość minutowa	5–6 L/min	TV × RR	
SpO2 cel	≥94%	POChP: 88–92%	100% w NZK
ETCO2 (kapnografia)	35–45 mmHg	<35 = hiperwentylacja	>20 = poza tchawicą!
Przerwa na wdech (BVM)	1 sek (1:2)	Równomierna	Nie za szybko
Nawrót włośniczkowy	<2 s	Mostka lub czoło	Bardziej wiarygodne

SZYBKA ŚCIĄGA — DOBÓR ROZMIARÓW (DOROSŁY)

GUEDEL (OPA)
Rozmiar 3 (żółty) → kobieta
Rozmiar 4 (czerwony) → mężczyzna
Pomiar: kącik ust → płatek ucha
Obrót 180° przy wprowadzaniu
Przeciwwsk: zachowany odruch wymiotny

NPA
7,5 mm → kobieta dorosła
8,0 mm → mężczyzna dorosły
Pomiar: czubek nosa → płatek ucha
Zawsze posmaruj żelem!
PIN bezpieczeństwa obowiązkowy

i-GEL
Rozmiar 4 (zielony) → 50–90 kg
Rozmiar 5 (pomaranczowy) → >90 kg
Bez mankietu, bez strzykawki
Tył maski posmaruj żelem
Kanał gastyczny: sonda 14 Fr

ETT
Kobieta: 7,0–7,5 mm / 21–22 cm
Mężczyzna: 7,5–8,5 mm / 22–24 cm
Reguła: 3 × ID = głębokość
Weryfikacja: ETCO2 + osłuchiwanie
Mankiet: 5–10 ml powietrza

KONIKOPUNKCJA
CICO: nie możesz zaintubować + wentylować
Igła 14G + strzykawka z powietrzem
Kąt 45° ku dołowi przez więzadło
Aspiruj powietrze = w tchawicy
Czas: max 30 min → potem chir.

BVM
Worek: 1600 ml (dorosły)
TV: 500–600 ml (1/3 worka)
RR: 10–12/min (bez NZK)
Chwyt C-E lub 2 osoby
O2: 15 L/min ze zbiornikiem

ZASADA WYBORU METODY (algorytm)

1. **SOS → ABCDE → ocena drożności**
   Słyszysz gurgling? Brak oddechu? Niedrożność?
2. **MANUALNE pierwsze: odchylenie głowy / jaw thrust**
   Zawsze próbuj najpierw bez sprzętu
3. **Odessanie wydzieliny/krwi jeśli konieczne**
   Odessaj przed włożeniem rurki
4. **Guedel jeśli brak odruchów + metody manualne nie wystarczają**
   GCS <8, brak odruchu wymiotnego
5. **NPA jeśli ma odruchy lub uraz okolicy ust**
   Półprzytomny, pobudzony
6. **i-gel / LMA jeśli potrzebujesz wentylacji i nie możesz zaintubować**
   Lub jako pomost do ETT
7. **ETT jeśli kwalifikacje + wskazania definitywne**
   Pełna ochrona dróg + wentylacja
8. **KONIKOPUNKCJA gdy wszystko inne zawodzi**
   CICO — ostatnia deska ratunku